
FOREST OF BOWLAND – AREA OF OUTSTANDING NATURAL BEAUTY

STUDIETUR FOR HEIPLANEN

**England
Oktober 2010**

PEAK DISTRICT NATIONAL PARK

**Arrangert av Heiplanen v/ prosjektleder John Jastrey og Aurland Naturverksted v/
Morten Clemmetsen**

Referat av Mikaela Vasstrøm, PhD stipendiat, Skov og landskap, LIFE, Københavns Univeristet, miksen@life.ku.dk

Bilder i rapporten av Tor Punsvik, FMVA. Andre bilder fra turen (v/Hans Sæter, Sulda) kan ses på:
<http://picasaweb.google.com/hans.saeter58/20101110StudieturEngland?authkey=Gv1sRgCLvJ7puQk4Kqcg#5538000478101648850>

Forord og innledning

Heiplanen skal kombinere bruk og vern, og lokal styring med nasjonal politikk. Dette er et utfordrende arbeid med komplekse problemstillinger av både lokal, regional og nasjonal karakter. Styringsgruppen i Heiplanen, samt representanter fra kommunene, fylkeskommunene, fylkesmennene og villreinnemnda var fra 22. – 25. oktober 2010 på studietur i England for å bli inspirert og lære av to ulike natur- og landskapsvernområders erfaringer. Turen hadde dermed flere formål:

- **Direkte læring av erfaringer fra engelske områder**
- **Læring av forskjellene mellom de engelske områder og Heiplanen (rom for refleksjon).**
- **Etablering av større felles forståelse mellom de ulike aktørene i Heiplanen (felles erfaringsbase)**

I tillegg hadde turen et konkret formål:

- **Styregruppemøte**
 - **Status og videre prosess**
 - **Setesdal innspill – status og videre prosess**
 - **Fylkesmennes viltforvaltere orienterer hvordan de ser på NVO**

Rapporten har til formål å oppsummere studieturen til deltakere og andre interesserte. Studieturen gav et refleksjonsrom hvor lignende utfordringer og konflikter avspeiles i andre miljøer og relasjoner. Det kan hjelpe til å løfte blikket fra sine egne lokale forhold og i et større perspektiv se hvilke generelle tendenser som påvirker de lokale forholdene og hvilke aspekter som kan brukes i vår lokale kontekst. Referatet/rapporten er forsøker derfor også å peke på områder hvor utfordringer i Heiplanen kan ses i lyset av de engelske erfaringene og kanskje peke på nye muligheter.

Oppbygging av referatrapporten:

Først presenteres en oppsummering av punkt som er viktige som overførbare aspekter i forhold til Heiplanen.

Dernest oppsummeres de enkelte studiebesøk i hhv. Forest of Bowland AONB og Peak Disitrikt National Park.

Tilslutt oppsummeres styringsgruppemøtet, samt presentasjoner og diskusjoner i korte trekk.

Det er vanskelig å forene målene om å formidle den bredde av erfaringer og refleksjoner som studieturen åpnet for, og samtidig holde rapporten i et format som deltakerne har tid til å lese, men det er gjort et forsøk på å balansere dette.

Oppsummering - Hva er de viktigste poengene å ta med hjem? (Rapporten For travle lesere)

Hvorfor er dette viktig for Heiplanen?

Heiplanen er en ny type planprosess som søker å integrere både bruk og "vern" og sikre lokal forvaltning innenfor et nasjonalt mandat. Heiplanen er altså et samarbeid mellom flere forvaltningsnivå og mange forvaltningsenheter, samtidig som mange forskjellige interesser møtes.

Heiplanen er i sin oppstart, men har ambisjoner om å bli en langsiktig plan – nettopp for både bruk – dvs. utvikling og hverdagsliv , og villrein-beskyttelse dvs. sikring av leveområder.

Heiplanen kan dermed - på et generelt plan - sammenlignes med de to parkene som denne studieturen besøkte. Felles for disse parkene er at de har eksistert i to generasjoner, de forvaltes av lokalt baserte organisasjoner med statlige partnerskap, og de jobber både med bruk og vern i samarbeid med lokale innbyggere.

Studieturen viste også at gode diskusjoner og dialoger kan føre frem til bedre forståelse mellom ulike aktører. Det finnes en felles grunn for samarbeid hvis det jobbes i et langsiktig perspektiv.

Hva har vi sett i England?

- Partnerskaps-samarbeid med varige tidshorisonter. De jobber ikke på prosjektbasis men har oppbygget lokale organisasjoner som har ressurser og kompetanse til å engasjere seg lokalt.
- Horisontalt og vertikalt samarbeid og partnerskap. Samarbeid mellom ulike interesseområder (sosio-kulturelle, økonomiske, økologiske) og forvaltningsnivåer (lokal, regional og statlig) skaper større tillit og forståelser mellom interesser.
- Involvering av lokale innbyggere i landskapsforståelse (Landscape Character Assessment) var et kjerneområde i begge parkene. Kunnskap som bygger bro mellom "naturvitenskaplige" og "lokale" forståelser.
 - Landskapet karakteriseres i forhold til flere "lag".
 - Det sosiale lag er mennesker og lokalsamfunn, og deres forståelser og handlinger.
 - Å jobbe med innbyggernes landskapsforståelser skaper identitet og ansvarsutvikling.
- Lokale organisasjoner sikrer lokal kompetanse og forbedrer lokal forankring blant innbyggere og næringsliv.
- De lokale organisasjonene er "store nok". De har en kritisk størrelse (AONB 10-14 ansatte og Peak District som har tilknyttet ca. 400 ansatte og frivillige) som gjør dem i stand til å bygge et sterkt fagmiljø, bruke hverandres kompetanse, overskudd til å legge strategier, etablere nye tiltak og søke ekstern finansiering.
- Det store fokuset på involvering av lokabefolkningen skaper økt forståelse for verneformålet og for hvordan det kan brukes i positive sammenhenger i forhold til identitet, næringsutvikling og turisme.
 - Sense of place - som jobber med identitet og bruk av landskapet

- Business planning - som støtter og jobber med turisme og næringsutvikling i forhold til verneområdet skaper mange lokale arbeidsplasser – men det krever tid.
- Landscape "Character Assessment" – kartlegging av landskapskarakter skaper ansvar og identitet.
- Aveining av interesser i planlegging og strategi - Park/område-forvaltningsplaner som integrerer lokale bygdeplaner gjennom lokal medvirkning.
- Bruk av landbruk og lokale innbyggere til å passe på og forvalte landskapet.
- Utdannelse av frivillige til å passe på landskapet og besøkende.

Forest of Bowland – AONB - “Area of Outstanding Natural Beauty”

Hovedpunkt:

AONB Program i punktform:

Fredag 22. oktober

- Landskapsvandring m. Dave Padley: Landskap og historier, dagens landbruk og tilskuddsordninger for “miljø-tjenester”, bruk av lokale arbeidere som “landskapsvernere og forvaltere”.
- Presentasjon av organisasjonen Forest of Bowland AONB v/ Martin Charlesworth og Don McKay. Partnerskapets historie, organisasjonsform. Satsing på helhetlig planlegging, næringsutvikling, lokal samfunnsinvolvering.

Lørdag 23. oktober

- Presentasjon Forest of Bowland business network v/ Mike Pugh: Arbeidsfilosofi og metode, Europark, Turismenettverk, lokalt engasjement.
- Gårdsvandring v/ John Alpe: Forandring av næringsinntekter, satsning på “økologiske tjenester”, mindre beitepress, det engelske landbrukssystem.
- AONB kontoret:
 - Susan MacDonald: Sense of Place – identitet, vern/bærekraft og lokal samfunn.
 - Hetty Burn: Felles profilering og merking av bedrifter. Bærekraftfokus i utvikling.
 - Cathy Hopley: Branding/Markedføring, utvikling av hjemmeside og publikasjoner.

Hva er Area of Outstanding Natural Beauty - AONB?

AONB er et landskapsvernområde på 800 km² med tre formål.

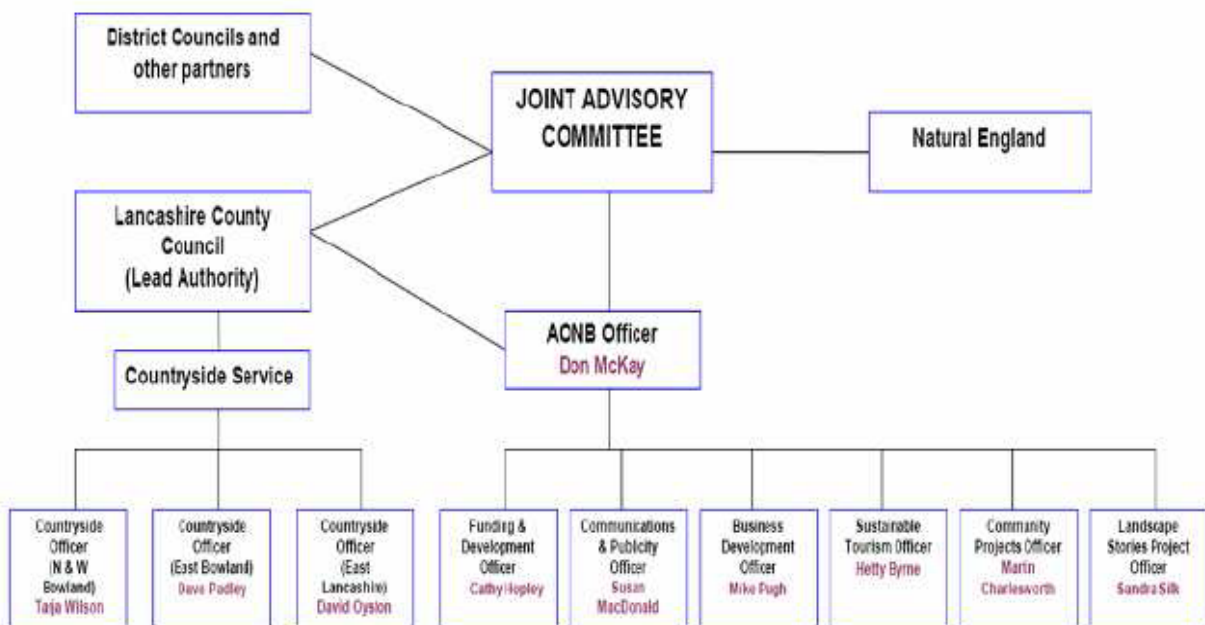
1. Beskytte og forbedre natur- og kulturlandskapet
2. Bærekraftig sosial og økonomisk utvikling i området
3. Øke gleden og opplevelsen av landskapet.

AONB Forest of Bowland ble opprettet med tanke på å gi den allmenne befolkning rettigheter til landskapet og ikke bare til privilegerte landeiere. Opprettet i 1949 som en “søster” til National Parks, men uten samme

planmyndighet og organisasjonsstørrelse som nasjonalparkene. AONB er områder hvor det er fokus på utvikling så lenge det ikke er i konflikt med vern- og bærekraftsmål.

Opprinnelig ble arealet bestemt av sentrale styringsmakter. Det ble av staten tilrådd å opprette samarbeidskomiteer av grunneiere, interesseaktører/organisasjoner, statlige aktører, kommunale og fylkeskommunale myndigheter.

Den nåværende partnerskapsorganisasjon avspeiler dette (se figur 1) - hvor venstre side av figuren viser de fylkeskommunale og kommunale aktørene og deres arbeidsoppgaver i området, mens den høyre siden viser Natural England (statlig regjeringensrådgiver og etat som utpeker verneområder). Den samlende komité i midten symboliserer det brede partnerskap og forbindelsen til selve den lokale operasjonelle organisasjon AONB og de lokale medarbeidere og deres arbeidsområder i lokal samfunnet.

Figur 1 AONB organisasjons oppbygging.

Strategier og utviklingsperspektiv

Det planlegges overordnede 5-årige forvaltningsplaner som endelig besluttes av en partnerskapskomité. Denne planen inneholder både generelle formål og spesifikke delmål. Området Forest of Bowland har de typiske "bygdeutfordringene" som også ses i Norge, med minkende landbruksinntekter, fallende innbyggertall og dårligere offentlige tjenester.

Det jobbes med ulike fokus i forvaltningsstrategiene for å skape en helhetlig og bærekraftig forvaltning. De ulike "officers" dvs. offentlig ansatte, jobber med ulike kjerneområder og større og mindre prosjekter innenfor disse strategiene.

Kommunikasjon

Branding og kommunikasjon både til innbyggere og besøkende er et kjerneområde for Forest of Bowland. De har jobbet både med en brukervennlig og kunnskapsfylt hjemmeside om området. Denne skal både inspirere til bruk og utforskning av naturen, promotere lokale bedrifter, understreke naturens sårbarhet og viktigheten av omtanke. Det er også utviklet en mengde brosjyrer om området med ulikt fokus.

Landbruket

AONB har arbeidet med landbrukets rolle i landskapsforvaltningen. Landbruket var i utgangspunkt veldig skeptiske til AONB. Gjennom forbedret samarbeid om bl.a. økologiske tjenester og miljøforvaltning, samt støtte til foretnings- og innovasjonsplaner med individuell rådgivning, har AONB nå bred støtte fra landbruksorganisasjoner og -aktører.

Bønder/lokale håndverkere leies inn av de lokale myndighetene til å vedlikeholde "hedgerows" / hekker og steingjerder, stisystem og skilt. Synlige resultater gir positive virkninger i lokalsamfunn og blant næringsdrivende.

Næringsutvikling i et bærekraft perspektiv

"Bakgrunnen for dette samarbeid var et forsøk på å motvirke de dårlige tidene for landbruk og lokalsamfunn på en bærekraftig måte" (Mike Pugh). Det er et stort fokus på å få oppsving i den lokale økonomien ved å sørge for at flere varer selges lokalt og dermed skaper ringvirkningseffekter i den lokale økonomien. Samarbeidet har skapt et større fokus på bærekraft og stedsutvikling og dermed har det fått mer oppmerksomhet og en sterk markedsførings eller brandingeffekt. Derfor er det viktig å synliggjøre hvor mye AONB betyr for næringslivet i forhold til ringvirkninger og økt besøkstall.

På fire år er det etablert mer en 60 nye fulltidsjobber og nettverket består nå av 120 bedrifter.

Medlemsskap i Europark federation (bærekraftig turisme i naturvernområder) ble et resultat av dette samarbeidet. På tre år er det blitt 65 partnere. Det tilbys opplæring i bærekraftig næringsdrift og planlegging. Det er også etablert et samarbeide om en britisk merkeordning for bærekraftig turisme og næring.

Skoler og Utdannelse

Det jobbes med skolebesøk på gårder, tema om mennesker og vilt, mennesker og natur mm. Samarbeid med det nasjonal kunnskapsmål.

Ferdse

Tilrettelegging for besøkende; sti-systemer, skilting, universell utforming,

Lokal samfunn

Identitetsbygging rundt landskap og hvilken betydning det har for folk flest og deres hverdag (Sense of place). Dette har også bidratt til etableringen av flere festivaler og lokale happenings som relateres til naturen og landskapet.

Peak District National Park

Hovedpunkt:

Søndag 24. oktober

- Peak District National Park the Moorland Centre: Garrie Tiedemann fra parkforvaltningsmyndigheten orienterer om Parkens historie, Moors for the Future, og tilrettelegging av besøk i området
- Vandring i landskapet og til Castleton: Orientering av tilrettelegging av ferdsel. Landskapsanalyse som verktøy for utvikling og naturbeskyttelse.
- Bustur gjennom Peak District: Orientering om landbruk, steinbruk, bosetting og arealkonflikter,

Mandag 25. Oktober

- Bakewell Agricultural Business Centre:
 - Garrie Tiedemann om Peak District National Park og landskapsanalyse
 - Pat Colemann organisasjon, partnerskap og formål
 - Jane Chapmann: Miljø, planlegging, strategi og forvaltning
 - Lindsey Allen: Live and Work Rural Programme.
- Sau og Kvegauksjon og rundvisning med lokale politikere.

Hva er Peak District National Park?

Peak District er Englands første Nasjonal park fra 1951. Innen for en radius av 20 min. bilkjøring bor der over 20 millioner mennesker. Opprinnelig formål var å gi allmennheten tilgang på naturområder. En av de største utfordringer i dag er å beskytte landskapet i forhold til erodering og ferdsel. Nasjonalparken har utstrakt grad av bosetting i visse områder og flere større landsbygder.

Formål:

1. Verne og beskytte – og til dels gjenoppbygge naturlandskap.
2. Oppmuntre til forståelse og opplevelse av naturen.
3. Samt oppmuntre sosio-økonomisk utvikling.

Organisasjonen

Beslutningsmyndigheten og parkforvaltningen er en "naturforvaltningsorganisasjon i en lokal kontekst" (Pat Colemann). Beslutningsmyndigheten er et partnerskap som består av 30 "medlemmer"; 16 distriktskommuner, 6 parish (lokale) kommuner (politikere), 8 statsutpekte eksperter. Styreformann valgt av partnerskapet. Organisasjonen har planmyndigheten i området.

Formålet og utfordringen er å balansere planlegging og forvaltning i forhold til ulike interesser:

- Kultur og naturlandskapshensyn
- Rekreasjons- og opplevelshensyn
- Bygde- og næringsutviklingshensyn.

Organisasjonen samarbeider med aktører og prosjekter som jobber med utvikling, for eksempel EU og regionale program (i.e. LEADER, Inter-reg, etc.)

Strategier for miljøforvaltning

"Vi eier ikke parken vi passer på den" (Jane Chapman). Det viktigste er samarbeidet mellom ulike typer ekspertise. Landskapet er det essensielle fellespunkt for alle aktørene. Det skal være et levende landskap hvor det samarbeides på tvers av nivåer og med ulike lokale interesser og aktører.

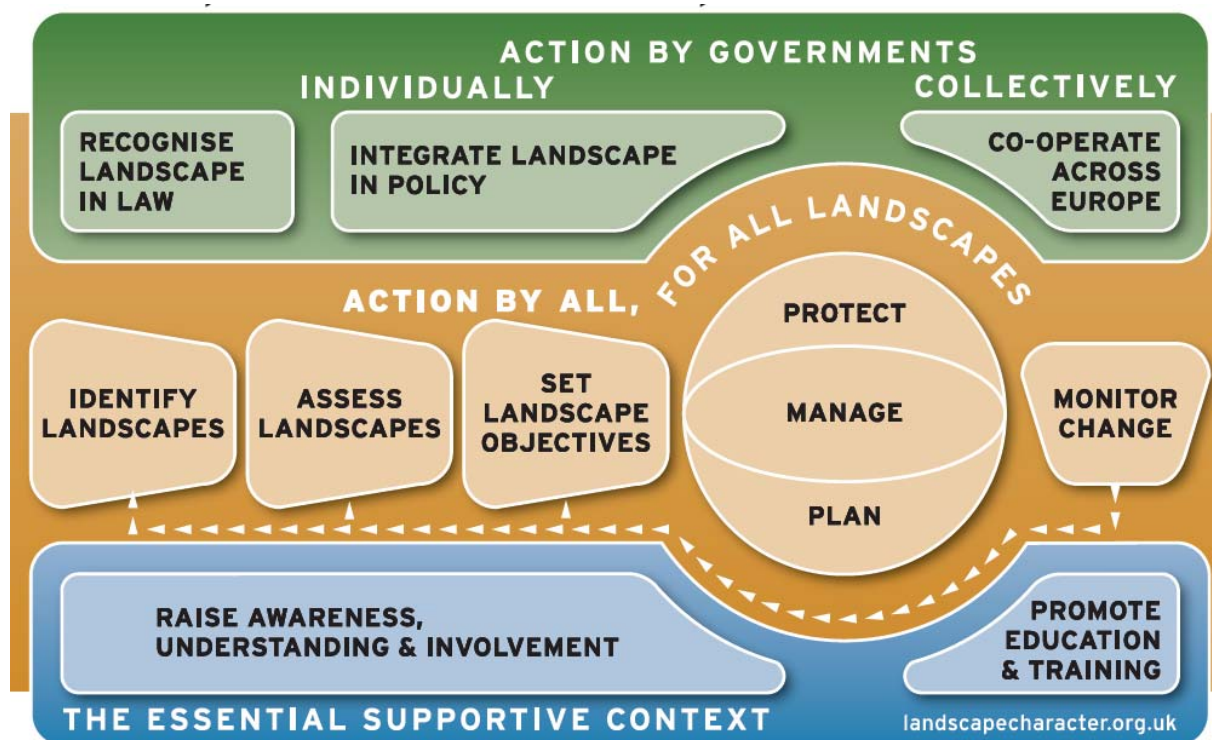
Forvaltningsplanen har dels en langtidsvisjon og dels en operasjonell del som rulleres hvert 4.-5. år. Forvaltningsplanen inkluderer også et Bygdeutviklings-rammeverk. Planen består av et større rammeverk, men med planer for alle nivå, på både kommune- og bygdenivå. Derfor er også den lokale involvering og kommunikasjonen med lokale aktører og myndigheter en del av strategien.

Landskapskarakteranalyse - Landscape character assessment:

Metoden er en form for "lag"-forståelse av et landskap, hvor lag etter lag analyseres og det søkes en felles forståelse. Metoden arbeider i høy grad med bevisstgjøring og forståelse for landskapet i forhold til å skape stolthet og ansvar. Det er en måte å binde de ulike lag av landskap sammen. Samtidig søker den å se utfordringer og press på landskapet i sammenheng med muligheter og planer for landskapet. På denne måten kan det lages mer helhetlige og lokalt forankrede strategier og retningslinjer for forvaltningen.

Det er en metode som jobber på tvers av lokale interesser og ulike forvaltningsnivåer. Samtidig jobber den med ekspertkunnskap ved at disse er med på vurdering av planer og de økologiske, kulturelle og landskapshensyn som er viktige å ta.

Det jobbes med lokalt eierskap ved å arrangere åpne høringer, spesielle konsultasjoner, verksteder, etc. Dette for å høre de lokale innbyggernes utfordringer og ideer om muligheter. Disse søkes da operasjonalisert i forvaltnings- og handlingsplan. Slike planer skal ikke bare fungere for parkmyndighetene men være et godt verktøy for innbyggere, lokale myndigheter, samt nærings og landbruksaktører.

Figur fra <http://www.landscapecharacter.org.uk/>

Lokal involvering og utvikling

Et spesielt område av nasjonalpark-organisasjonen jobber spesifikt med næringsutvikling i et langtidsperspektiv. De er finansiert av bredt partnerskap av både lokale, regionale og statlige myndigheter, EU og Peak District. Det er fire ansatte som jobber i et team i hele parkområdet – og noen grad utenfor.

De jobber med landbruk i forhold til miljø og landskapsforvaltning (omlegging og søknad om miljø-subsidier). I tillegg jobber de med små bedriftsutvikling-prosjekt ved rådgivning og små startstipend.

Nettverksbygging mellom bedrifter og spesielt i forhold til bærekraftig utvikling er et kjerneområde. De har utviklet EQM – Environmental Accreditation labell – miljøcertifikat (kanskje som Miljøfyrtårn i Norge) som viser at bedriften tar ansvar for miljø og bærekraft. Det er 88 bedrifter tilsluttet ordningen innenfor landbruk, turisme, og kultur.

Lokale politikere

De lokale politikere uttrykte at det var vanskelig å jobbe sammen med National Park myndigheten til tider, og at de ikke følte de ble hørt eller tatt på alvor når det kom til deres perspektiv på utfordringer.

De mente at partnerskapet i Peak Distrikt ble dominert av regionale- og ekspert-aktører, og at flere lokale politikere burde være involvert.

Styremøte

1. Morten Clemetsen

- I. Vern og Verdiskaping - kan regionale parker være et virkemiddel? Det mangler strukturer i Norge som kan samle helheten i natur-samfunnsforvaltningen. Den sektoriserede tenkningen er vanskelig å forene i eksisterende forvaltningssystem.
Regionalparker er et forsøk på å inngå brede partnerskap for å forene ulike interesser og forvaltningsnivå. I europeisk sammenheng eksisterer der flere slike parker, noen i /omkring verneområder. Det er et krav at parken etableres på et lokalt eller regionalt initiativ (dvs. sterk lokal forankring).
Regionalparkene bygger på forpliktende og langsiktige partnerskapsavtaler mellom myndigheter, private og sivile aktører. Disse koordinerer planarbeidet. Involvering og kommunikasjon er avgjørende for arbeidet.
Utdanning og naturforståelse er ofte et sentralt tema i regionalparkene (dvs. også tradisjonelle natur- og jaktforståelse). Bærekraftig utvikling er et annet kjerneområde
Se mer om Regional parker på www.parknytt.wordpress.com

2. Status og framdrift v/ John Jastrey

- I. Heiplanen skal fremme fleksibilitet i forvaltningen og tilgodese villrein- og bygdeinteresser.
 - Planfaglig møte 15. 11
 - Regionale myndigheter møtes 16.11

Det ble vedtatt å holde styremøte 10.12 med tanke på å gjennomgå et konkret planforslag og diskutere ny framdriftsplan for 2011.

3. Samordnet arbeid med Heiplanen i Setesdal v/ Knut Austad

- I. Setesdal har samarbeidet i en grundig prosess for å forsøke å forankre Heiplanen. Planen er så omfattende for Setesdalskommunene at det var nødvendig med en mer omfattende prosess. Innspillene skal behandles i kommunestyrene, men det er ikke veldig stort avvik fra Heiplanens tidligere utspill. Noen grupper i kommunene er fortsatt veldig opptatt av å avklare Austheia- og tamreinproblematikken, og hvordan området ble del av bestillingsbrevet når det ikke var inkludert i St. meld. 21 2004-2005.
Det er viktig å avklare randzone-problematikken. Alle tekster kan tolkes, og det er ofte ulikt for ulike saksbehandlere, det er uforutsigbart og det har Setesdals kommunene opplevd i randsoneforvaltningen. Setesdalskommunene mener derfor at det i Setesdal utelukkende bør opereres med to soner: en hensynsone for villreinen og en hensynsone for bygdeutvikling.
Det ble understreket at det var viktig å finne en felles løsning og at prosessen ikke er fastlåst.

Oppsummering av den etterfølgende generelle diskusjon:

Lokal involvering:

Setesdalskommunenes arbeid verdsettes. Viktig å skape lokal og regional enighet om at vi vil lage en plan.

Det er viktig at det er god kommunal forankring ellers blir dette en umulig plan å forvalte. Det er viktig å skape legitimitet ved å bygge tillit lokalt til denne planen, derfor er samarbeid viktig.

Viktig å fokusere på lokal bevissthet om villreinens betydning. Planleggingen trenger mer tid for å oppnå lokalt eierskap.

Forvaltning:

Alternativet til denne planen kan være et statlig diktat – derfor er det viktig å få dette til. Viktig med forutsigbarhet i forvaltningen og å skape lokal tillit til at dette er tilfelle.

Randsonene kan være differensiert, det trenger ikke være likt innhold i hele området, det må diskuteres både med lokale og faglige aktører.

Enighet om å forenkle randsonene mest mulig. Mange ulike soner forvirrer og skaper byråkrati og mindre lokal forståelse.

Nasjonalt villreinområde kan vurderes langs verneområde-grensene.

Viktig å etablere et bra samarbeide mellom fylkesmenn, fylkeskommuner og kommunene, da står vi mye sterkere i forhold til sentrale myndigheter.

Utvikling:

Planen skal huske sitt utviklingsformål og ikke bare avgrenses til "vern". Det er viktig at planen sikrer områder både til bruk og utvikling.

Burde søke nye program for lokal utvikling gjennom KRD og LMD som kan gi støtte til bærekraftig utvikling med grunnlag i en felles enighet om NVO.

Fleksible ordninger i forhold til løypeplaner gjennom kommunale planer.

Mer arbeid med informasjon til besøkende og innbyggere.

4. Hvordan ser Fylkesmannen de foreløpige forslagene til NVO mm v/ viltforvalterne i Rogaland, Vest Agder og Aust Agder.

I. Tor Punsvik:

Det må være mulig å finne en regional løsning.

Dynamisk forvaltning er viktig, naturen er ikke statisk. Fylkesmannen har også opplevd å bli latterliggjort fordi villreinens dynamikk endrer seg fort.

Artikkel i tidsskriftet Villreinen oppsummerer 25 års viltforvaltning. Det er mer positivt nå enn for 10 år siden. Flere aktører er involvert og dialogen er avgjørende. Staten har gjort mange feil i sin "miljøvern-barndom" og det er en lang historikk vi kan lære av.

Forståelig med lokal frustrasjon i forhold til uforutsigbarhet og i forhold til å skulle etablere nye grenser.

Det er mange utfordringer: detalj og helhet, dårlige beiteområder, storsamfunnets kraftinngrep mm. ViSa rapporten dannet grunnlag for en felles vinkling og visste at det var viktig med mer kunnskap.

Viltreinemøtet mellom aktørene i Vest-Agder (juni 2010) viste enighet om at fleksibilitet er viktig og at irreversible inngrep er de viktigste å forvalte.

Fylkesmannen vil også gjerne være med på å finne løsninger alle kan leve med.

Kraftutbyggere må være med på å ta mer ansvar i fremtiden.

II. Anders

Det er viktig å formidle begeistring og skape identitet rundt villrein. Villreinen er en del av vår kultur og tradisjon.

Denne planen må gi langsiktig forutsigbarhet for alle aktører, prosessen bør ikke forseres for mye.

Det er viktig med diskusjon om kunnskap og bruken av nye typer av kunnskap i forvaltningen.

Føre-var prinsippet brukes fordi villreinen har behov for store habitatområder og fordi det er vanskelig å si noe om hvordan denne vil endre seg med klimaforandringer.

Det er viktig med en økosystem-tilnærming som ser på den samlede belastningen for å avgjøre behovet for buffersoner. Men dette er vanskelig å jobbe med, for det er vanskelig å vite noe eksakt. Vi mangler ennå kunnskap på mange områder.

Det bør også ryddes i de ulike jaktvald i forhold til den grensa som etableres.

III. Per-Kjetil Åmholt

Problemet med randsonen er at ingen ennå vet hva den innebærer.

Villreinemøtet mellom kommuner og fylkesmann i Telemark i september 2010.

oppklarte bruken av villreinkart. Det har jo vært en del engasjement – og derfor var det bra å avklare fylkesmannens bruk av kartet, som ikke skal brukes som direkte grunnlag for innsigelser i dagens praksis. Villreinkartet skal ses som et innspill til brutto leveområde. Men det er klart at det er vanskelig for lokale aktører å forholde seg til at det inkluderer bygder med fastbosetting mm.

Vi må fokusere på å arbeide sammen i stedet for å grave oss ned i konflikt. Vi er først og fremst enige. Vi er alle genuint opptatt av villreinen. Også fylkesmannen må være bevisst på dette.

Kontaktinformasjon:

Aurland Naturverkstad A/S v/Morten Clemetsen: morten@naturverksted.no

Forest of Bowland AONB: <http://www.forestofbowland.com/home>

Peak District national park: <http://www.peakdistrict.gov.uk/>

Landscape character assessment: <http://www.landscapecharacter.org.uk/>